

О.В. Гнатюк

кандидат психологічних наук,

провідний науковий співробітник

лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації

Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України,

e-mail: gnatolga@ukr.net

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ САМОРОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Уведення воєнного стану в нашій державі відобразилося на сфері життєдіяльності кожної людини. Значних змін зазнала й освітня галузь, адже велика кількість навчальних закладів деякий час не могли працювати, однак завдяки Уряду нашої країни після вимушеної перерви продовжили освітній процес. Так, відповідно до Закону України «Про освіту» статті 57¹ щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану, зазначено, що здобувачам освіти, які в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період) були вимушені змінити місце проживання (перебування), залишити робоче місце, місце навчання, незалежно від місця їх проживання (перебування) на час особливого періоду гарантується організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників [1]. Отже, воєнний стан в Україні з 24 лютого 2022 року унеможливив на певний час очне навчання здобувачів освіти, тому дистанційне навчання стало єдиною доступною формою в системі освіти. В деяких регіонах і досі дистанційне навчання залишається єдиною доступною формою здобуття освіти.

Успішній реалізації дистанційного навчання в країні істотно сприяє її державна політика. За роки незалежності було ухвалено ряд законів щодо інформатизації суспільства, зокрема Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Закон України «Про Національну програму інформатизації», «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні», «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» та ін.

У наш час дистанційне навчання набуває все більшої актуальності. Дотепер дистанційне навчання було камерною формою, зазвичай, для дорослих людей або здобувачів освіти, які прагнули поглибити та покращити свої знання й уміння у певній галузі освіти. Щоправда події 2020 року через пандемію COVID-19, коли заняття у школах та вищих навчальних закладах було припинено, дистанційне навчання набуло широких масштабів і педагоги за період локдауну набули значного практичного досвіду. Сучасний рівень розвитку комп'ютерної техніки та різноманітного програмного забезпечення надає широкі можливості для підвищення ефективності навчання, саморозвитку та самореалізації, але в умовах воєнного стану використання комп'ютерних технологій значно ускладнюється.

Дефініція «дистанційне навчання» характеризується різноманітністю визначень, що свідчить про широкий діапазон підходів до його тлумачення. У нашій роботі ми будемо керуватися визначенням дистанційного навчання, запропонованим у «Положенні про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти», затвердженому наказом МОН від 8 вересня 2020 року №1115: «дистанційне навчання – організація освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій» [2, с. 1]. Це Положення також визначає механізм забезпечення здобуття повної загальної середньої освіти за дистанційною формою, а також використання

технологій дистанційного навчання під час організації здобуття освіти за різними формами в закладах освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти [2].

Зауважимо, що дистанційна форма навчання надає можливість створювати систему масового безперервного самонавчання та саморозвитку, що здатна швидко реагувати на потреби суспільства. Однак, вивчаючи існуючий досвід використання дистанційної форми організації навчання, необхідно розробляти та впроваджувати нові форми, засоби та методи, аналізувати результати їх впровадження, адже застосування інформаційних технологій дозволяє перевести навчальний процес на якісно новий рівень. Для вчителя виникають нові можливості його організації – пояснення матеріалу за допомогою комп'ютерної презентації, забезпечення диференційованого підходу до навчання учнів, здійснення контролю знань, проведення навчання дистанційно, що особливо актуально в умовах воєнного стану. Ознакою сучасного освітнього середовища є об'єктивна потреба у модернізації змісту освіти відповідно до прогресуючої комп'ютеризації суспільства та Інтернет-простору. Важливою складовою цього процесу є дистанційне навчання, в якому поєднано традиційні методи здобуття знань та способів діяльності, самонавчання та саморозвитку з новими інформаційно-комунікаційними технологіями, що орієнтовані на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання. Організація якісного масового дистанційного навчання в умовах воєнного стану – надважливе і необхідне завдання сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту»: редакція від 6.04.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: затверджено наказом МОН від 8 вересня 2020 року №1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

